

Nr 26.

Av herr **Mogård**, *angående bättre tillvaratagande av samhällets och aktieägares intressen i större bolag vid revisorers tillsättande.*

Aktiebolagslagen föreskriver, att aktieägarna å bolagsstämman skola utse revisorer för granskning av bolagets förvaltning och räkenskaper. Ofta för att ej säga i regel torde det dock vara styrelsen, som genom sina anhängare och närmast llerade aktieägare faktiskt avgör revisorsvalet. I mindre bolag lär det väsentliga kapitalet. På grund av aktieägarnas oftast relativt ringa antal kan i dessa bolag även en enskild aktieägare vanligen göra sin personliga mening mera gällande än i de större bolagen.

I dessa senare är förhållandet annorlunda. Ett aktiebolag med mera avsevärda kapitalinsatser omfattar vanligen ett synnerligen stort antal aktieägare, spridda över större delen av landet. Endast ett ringa antal av dessa har möjlighet att delta i bolagsstämmorna. I dylika bolag bli därför vanligen endast en obetydlig del av den stora aktieägarestocken representerad, och styrelsen samt dess närmaste anhängare kunna härigenom dirigera bolagsstämmornas beslut, varigenom icke endast de många aktieägarnas utan även stora samhällsintressen löpa risk. Allmänheten, som lägger sina besparingar i de stora företagens aktier, litar på styrelsens goda vilja att tillgodose aktieägarnas intresse och på revisorernas förmåga och vilja att hålla handen över styrelsens förvaltning och disposition.

Då valet av revisorer, såsom det av här påvisad anledning försiggår, emellertid icke lämnar garantier för att till revisorer utses opartiska, gentemot styrelsen fristående och för uppdraget fullt kvalificerade personer, kan tilliten till revisorernas verksamhet mången gång visa sig vara ganska oberättigad. När, som icke är ovanligt, till revisorer utses anhöriga till styrelsemedlemmar och verkställande direktörer inom företaget eller personer, som äro av företagsledningen ekonomiskt beroende, torde det vara tydligt, att viljan och kanske förmågan till en saklig opposition mot skadliga förvaltningsåtgärder icke alltid bliva av den styrka och effekt, som måste erfordras. I sådana fall äro aktieägarna dock ofta urständssatta att ingripa för att få rättelse, vilket även gäller samhället. Ju större ett bolag är, desto svårare visar det sig nämligen att även med en synnerligen energisk agitation bland aktie-

ägarna få till stånd det betydande deltagande i bolagsstämman, som t. o. m. erfordras för tillsättandet av en fri och obunden minoritetsrevisor.

Med hänsyn till den ofantliga omfattning av landets kapital, med vilken industri och affärsföretag numera arbeta, och de betydande belopp, som i små poster fördelas på allmänheten, samt icke minst i fråga om samhällets allmänna intressen, kan det med fog anses hava allt mera blivit ett statsintresse att i någon mån förhjälpa allmänheten till en sakkunnig och oväldig kontroll över de ledande finans- och industrimännens vård och skötsel av det ur tusentals små sparares fickor hopsamlade aktiekapitalet. En anordning i detta syfte vore en bestämmelse, att i företag med mera avsevärda kapitalinsatser skulle en centralmyndighet, t. ex. kommerskollegium eller chefen för handelsdepartementet, bland ojäviga och yrkeskunniga revisorer förordna minst en revisor, som för sitt mandats bibehållande vore helt oberoende av styrelsen och vederbörande direktör.

Då den ifrågasatta anordningen skulle avse endast företag av de större mått, som ovan angivits, skulle utseendet av erforderliga revisorer icke bliva betungande. Formen för förordnandet kunde lämpligen vara den, att bolag av denna storleksordning ålades att hos vederbörande myndighet viss tid före ordinarie bolagsstämma anhålla om förordnande för yrkesrevisor. Övriga erforderliga, måhända med speciell sakkunskap eller erfarenhet utrustade revisorer finge sedan fritt väljas av bolagsstämman. Detta skulle vara en viss och i de avsedda fallen synnerligen berättigad motsvarighet till de kroombud, som redan finnas för kontroll av bankers, försäkringsbolags m. fl. förvaltning.

På grund av det anförda hemställes sålunda,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på vad sätt samhällets och aktiägares intressen i större bolag må kunna bättre tillvaratagas vid revisorers tillsättande än under nu rådande förhållanden, samt att Kungl. Maj:t till riksdagen inkommer med de förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 14 januari 1928.

Bertil Mogård.